

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

maj 4 • 2023

FLINK OCH FÄRDIG 1718

NÅGRA OVANLIGA MYNTMETALLER

EKONOMISKA MUSEET — KUNGLIGA MYNTKABINETTET

EN FESTDAG I 450-ÅRSJUBILEUMSANDA

SNF:S VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2022

KALLELSE TILL SNF:S ÅRSMÖTE

I UPPSALA 26–27 AUGUSTI 2023

SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN 150 ÅR

Vänd dig med förtroende till mig, ett innovativt företag i framkanten med mångårig erfarenhet av professionell mynthandel, forskare och aktiv författare med årlig bokutgivning och eget bokförlag. Tilldelad Schivemedaljen i silver 2021, belöningsmedalj för framstående författarskap, av Norsk Numismatisk Förenings (NNF). Tilldelad IAPN "Book Prize" för världens bästa myntbok 2020 (Sveriges Guldmynt) och 2021 (Sveriges Myntbok). Medlem av Sveriges Mynthandlares

Förening (SMF), International Association of Professional Numismatists (IAPN), Svenska Numismatiska Föreningen (SNF), Norsk Numismatisk Förening (NNF), American Numismatic Society (ANS), livstidsmedlem i Numismatic Literary Guild (NLG), livstidsmedlem i American Numismatic Association (ANA), tillförordnad värderingsman av Sveriges Handelskamrar och följer därmed de högt ställda kraven på professionalism som stipuleras.

Roberto Delzanno Mynthandel

www.delzanno.se - roberto@delzanno.se - 0708-865008

ANA

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

ges ut av

SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN

150 ÅR 2023

KANSLI OCH REDAKTION

Banérgatan 17 n b
11522 Stockholm
Tel. 08-667 55 98
info@numismatik.se
Måndagar kl. 10-12 och 13-16

Se www.numismatik.se
om ev. tillfälligt stängt kansli.

Plusgiro 150007-3
Bankgiro 219-0502
Svenska Handelsbanken

CHEFREDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE

Monica Golabiewski Lannby
monica@numismatik.se

PRENUMERATION

250 SEK / år (8 nr) från 2023
Medlemmar (medlemsavgift 200 SEK/
år) erhåller tidningen automatiskt.

Kom ihåg att
meddela adressändring!

SNT trycks med bidrag från
*Gunnar Ekströms stiftelse för
numismatisk forskning* samt
*Sven Svenssons stiftelse för
numismatik*.

Redaktionen ansvarar inte för ej
beställt material. Texter och bilder i
SNT lagras elektroniskt och publiceras
som pdf på föreningens hemsida.
Den som sänder manus till SNT
medger detta.

Register över alla artiklar och
notiser i SNT 1977–2022 finns i
sökbart pdf-format på hemsidan.

TRYCK

Pipeline Nordic AB

ISSN 0283-071X

VÅREN/HÖSTEN 2023

Föreningens aktiviteter

VÄLKOMNA TILL VÅRA FÖREDRAGSKVÄLLAR

samt kaffe med dopp

Lördag-söndag 20-21 maj

SNF:s jubileumshelg

Onsdag 20 september kl. 18.00

Sveriges äldre polletter – en kommande publikation

Bernt Thelin och Dan Carlberg berättar om sin forskning kring och kommande publikation om Sveriges äldre polletter intill omkring 1800.

Onsdag 4 oktober kl. 18.00

Sedelpapper från Tumba pappersbruk, 1750-tal till i dag.

Richard Kjellgren

Onsdag 22 november kl. 18.00

Møntbrug i vikingetiden og metaldetektoren.

Jens Christian Moesgaard

Onsdag 6 december

Julfest.

SNF:s kansli på Banérgatan är öppet för besök på måndagar kl. 10-12, 13-16. Se www.numismatik.se om eventuellt tillfälligt stängt innan besök. Kansliet når varje dag på: info@numismatik.se

SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN

Adress: Banérgatan 17 n b, Stockholm. T-bana Karlaplan; buss 4, 44, 76.

Kansliet är öppet: måndagar kl. 10-12 & 13-16, om tillfälligt stängt se hemsidan.

Kansliet är stängt: midsommar – 1 september; jul- och nyårshelgerna.

Hemsida: www.numismatik.se.

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

presenteras även på Svenska Numismatiska Föreningens hemsida
www.numismatik.se

Den tryckta tidskriften kommer ut första veckan i februari – maj, september – december.

På hemsidan kan man sedan ta del av SNT i lågupplöst pdf-format.

ANNONSPRISER

1/12 sida 47 × 50 mm 250 SEK	1/8 sida 72 × 50 mm 350 SEK	1/6 sida 47 × 105 mm 400 SEK	1/4 sida 72 × 105 mm 600 SEK	1/2 sida 151 × 105 mm 1 200 SEK	1/1 helsida 151 × 214 mm 2 000 SEK mittuppslag 5 000 SEK 2:a & 3:e omslagssidan 2 500 SEK 4:e omslagssidan 5 000 SEK
---------------------------------------	--------------------------------------	---------------------------------------	---------------------------------------	--	---

SNT behåller samma förmånliga annonspriser även 2023

Annonsen på årsbasis får dessutom 20% rabatt – insänd pdf gäller.

Annonsstopp senast den 1:a i månaden före utgivning.

Radannonser: SNF-medlemmar erbjuds gratis annons med tre rader
att köpa, sälja eller byta samlarobjekt – kontakta info@numismatik.se.

Annonsen som inte är förenliga med IANP:s etik avböjs.

INNEHÅLL SNT 4 • 2023 – maj

ARTIKLAR OCH NOTISER

	SID.
Några ovanliga myntmetaller	81–83
Ekonomiska museet – Kungliga myntkabinettet. En festdag i 450-årsjubileumsanda!	85–87
Verksamhetsberättelse och årsredovisning för år 2022 avgiven av styrelsen för Svenska Numismatiska Föreningen	88–92
Kallelse till SNF:s årsmöte 2023. Program	95

FASTA RUBRIKER

BOKTIPS. Forntidens kemi	83
SNF:S BOKBUTIK	84
MYNTTECKEN. Flink och Färdig	92
PRESSKLIPP 1869. Tiodaler upphittad	92
NÄTNYTT.	93
LÅSTIPS.	93
AUKTIONER & MÄSSOR.	93
LOKALA NUMISMATISKA FÖRENINGAR & MYNTKLUBBAR I SNF.	94
SVERIGES MYNTHANDLARES FÖRENING.	98

OMSLAG

Svenska Numismatiska Föreningens jubileumsmedalj i silver, 1873–2023. Konstnär: Peter Linde. Diameter 45 mm.

Se SNT 2023:1 för närmare detaljer om medaljen och utgivningen.

FOTO: MAGNUS WIJK.

Några ovanliga myntmetaller

Av Anders G. Nord & Kate Tronner

De första mynten i världshistorien tillverkades cirka 650 f.Kr. i de grekiska provinserna Lydien och Jonien. Som material användes *electrum*, ett naturligt förekommande mineral som är en naturlig legering mellan guld och silver. Dessa två metaller samt (från omkring 400 f.Kr.) koppar förblev i över tvåtusen år de vanligaste myntmetallerna. Men med tiden blev de alltför dyrbara och framför allt under de två världskrigen måste man använda billigare metaller för att tillverka sina mynt.

De myntmetaller som behandlas i uppsatsen är järn, tenn, zink och aluminium. Dessutom tar vi med en annan udda myntmetall: platina. Författarna har analyserat ett antal dylika mynt. Analysresultaten presenteras i ovanstående ordning jämte en kort kemisk historik. Under det senaste århundradet har det tillkommit ytterligare några myntmetaller, till exempel nickel och mässing, den senare en legering av koppar och zink.

Järn

Järn är en av jordskorpans vanligaste metaller. Redan för tretusen år sedan lyckades man ur järnmalm framställa metalliskt järn med hjälp av träkol och någon slags primitiv blästeranordning. Det är enklare att framställa koppar ur kopparmalm och därför kommer bronsåldern före järnåldern i våra historieböcker. Under första världskriget började man i Sverige och Tyskland tillverka mynt i de lägsta valörerna av järn. Samma procedur under andra världskriget, där även Norge bytte de ädlare metallerna mot järn och zink. Några analysresultat visas i *Tabell 1*.

1. Tre svenska järnmynt från tiden runt andra världskriget.

Järnmynten varierar i färg – de är mörka eller ljusa. Det tycks som om höga halter av koppar ger en mörkare färg på myntet. Förutom järn och koppar påvisades i dessa järnmynt låga halter av mangan, bly och tenn. Någon gång påträffades även antimon, zink och till och med silver i låga halter. Tre mynt visas i *fig. 1*. Samtliga foton i denna uppsats har tagits av författarna.

Tenn

Även metallen *tenn* var känd under forntiden. De förnämsta bronsföremålen tillverkades av koppar innehållande omkring 10% tenn. Men tenn var en exklusiv metall och ersattes därför vanligen av billigare metaller när man skulle tillverka sina bronsföremål. Författarna har tidigare analyserat 24 romerska bronsmynt (Nord & Tronner 2020). Tennhalten i mynten varierar mellan 0,2 och 18,2 viktprocent. Tenn har vanligen ersatts av andra metaller som bly, järn, mangan, antimon, zink och silver.

Tämligen rena tennmynt har tillverkats i Malaysia och Thailand. Ett thailändskt mynt har analyserats, med valören 1/16 fuang och året 1862. Myntet innehöll 71% tenn samt 24% bly, 1,4% silver och låga halter av guld, koppar, järn och mangan. Det enda europeiska tennmynt vi hitintills funnit är ett tyskt nödmynt från 1920: 10 pfennig, med en bild av Beethoven. Vi gissade att det kunde vara ett zinkmynt, men analysen visade att det innehöll 76% tenn och bör således klassas som ett tennmynt. Myntet innehöll även 22% järn samt spår av bly, zink och mangan. Myntningen skedde tydligen enligt devisen ”man tager vad man haver”.

Zink

Mynt av *zink* är inte heller särskilt vanliga. Upptäckten av grundämnet zink är höljd i dunkel. Zink förklarades vara en specifik metall först på 1300-talet, men legeringen mässing (zink och koppar) var känd redan under forntiden. Denna metall kallades först ”indiskt guld”, eftersom den importerades från Indien. Sannolikt hade legeringen tillkommit av en slump. Man använde förmodligen en malm som innehöll både koppar- och zinkmineral. Vid reduktion med träkol erhöles således en blandning av de två metallerna – mässing. Mynt av mässing är vanligt förekommande numera.

Rena zinkmynt är däremot ovanliga – vi har bara analyserat tre sådana. Två av dem är danska femöringar, från år 1952 respektive 1958. Det äldre myntet innehöll 99,0% zink samt spår av koppar, bly och antimon. Myntet från 1958 innehöll 99,6% zink samt låga halter av järn och bly. Det

Land	Valör	År	Fe	Pb	Sn	Sb	Cu	Mn	Zn	Ag
Sverige	1 öre ljus	1942	99,4	0	0	0	0,4	0,2	0	0
dito	1 öre mörk	1949	91,3	0,4	0,2	0,2	6,8	0,4	0	0,5
dito	2 öre ljus	1942	99,3	0	0,4	0	0,5	0	0	0
dito	5 öre ljus	1918	98,8	0,1	0	0	0,6	0,4	0,1	0
dito	5 öre ljus	1942	97,9	0,6	0,2	0	0,9	0,2	0	0,2
dito	5 öre mörk	1947	95,5	0,8	0,3	0	2,5	0,3	0,2	0,2
dito	5 öre mörk	1948	88,4	0,8	0,6	0	8,9	0,3	0	1,0
Norge	1 öre ljus	1942	95,5	1,9	0,2	0,2	1,1	0	1,1	0
Ryssland (tysk ockupation)	3 kopek ljus	1916	99,5	0	0,3	0	0,2	0	0	0
Tyskland, nödmynt (Düren)	10 pfennig ljus	1918	98,3	0	0,3	0	1,4	0	0	0

Land	Valör	Årtal	Al	Mg	Fe	Mn	Cu	Zn	Övrigt
Danmark	5 øre	1941	96,8	0	3,2	0	0	0	
	2 øre	1941	97,0	0,1	1,6	0	0,5	0,8	
Tyskland	50 pfennig	1920	97,0	0,4	2,5	0,1	0	0	
	200 Mark	1923	99,2	0,2	0,2	0,2	0	0,2	
	1/10*	1923	98,8	0,4	0,3	0	0	0,5	
Österrike	2 Schilling	1947	99,0	0	0,5	0,1	0	0	Pb 0,3 Sn 0,1
	10 Groschen	1973	96,9	0	0,1	2,8	0	0,2	
Frankrike	5 francs	1946	94,9	4,6	0,2	0	0,1	0,2	
	2 francs	1946	95,2	2,6	0,8	0,2	1,1	0,1	
	1 franc	1943	94,2	4,5	0,7	0	0,3	0,3	
Spanien	5 centimos	1941	96,3	0,5	0,6	0	2,5	0,1	
Italien	5 centesimi	1954	99,4	0	0,3	0,3	0	0	
Italien	10 centesimi	1975	95,3	4,1	0	0,4	0	0,2	
Lettland	2 santimi	1991	96,8	2,5	0,2	0,2	0,3	0	
Ungern	1 forint	1989	95,5	2,9	0,4	0,2	0,3	0,7	
	50 filler	1989	96,7	3,0	0,3	0	0	0	
Japan	1 sen	1987	99,5	0	0,1	0,1	0	0,2	Pb 0,1
Kina	1 chio	1993	97,1	0	0,3	2,1	0,3	0,2	
Cuba	5 centavos	1966	98,9	0	0,7	0,2	0	0,2	
	3 centavos	1984	98,5	0	1,0	0	0	0,1	Pb 0,1 Sn 0,3
Peru	5 centavos	2017	98,8	0,3	0,4	0,1	0,3	0,1	
Uruguay	5 centesimos	1965	99,2	0	0,1	0,3	0,5	0	

*Nödmynt. Hamburgische Bank 1923. 1/10 Verrechnungsmarke.

2. Två franska och ett danskt aluminiummynt.

tredje myntet är ett mynt med valören 1 cent från Nederländerna, myntat under krigsåret 1942. Det innehöll 98 % zink samt låga halter av aluminium och koppar. Zinkmynt lär dock ha tillverkats i flera länder i Asien, bland annat i Indien och Vietnam.

Aluminium

Aluminium är vår jordskorpas allra vanligaste metall. Ändå var det först för tvåhundra år sedan som man lyckades framställa rent aluminium. Några kemiska föreningar innehållande aluminium var i och för sig välkända redan under Romartiden. Exempelvis användes alun, ett kaliumaluminiumsulfat med det latinska namnet *alumen*, både som skydd mot fientlig antändning av träpalissader, som betmedel för färgämnen samt som blodstillande medel.

På 1700-talet arbetade många kemister med att försöka hitta den gäckande metallen som fanns i alumen, men detta visade sig vara svårt. Först år 1825 lyckades dansken Hans Christian Ørstedt framställa små och orena mängder av metallen. Tysken Friedrich Wöhler kunde senare framställa en ren metall, som fick namnet *aluminium* efter det latinska *alumen*. Men i flera decennier var aluminium en ovanlig metall. Vid en stor galamiddag i Paris några år efter upptäckten fick Napoleon III och hans kejsarinna förmånen att äta på tallrikar av aluminium(!), medan gästerna fick hålla till godo med guldaltallrikar.

3. Platinamynt (150 rubel) från Moskvaolympiaden år 1980.

Nuera är aluminium en mångsidigt använd metall och det har tillverkats många mynt av aluminium, framför allt under de två världskrigen då det rådde stor brist på de traditionella myntmetallerna. Analysresultat för ett antal aluminiummynt redovisas i *Tabell 2*, och tre mynt visas i *fig. 2*. Järn och magnesium tycks ha varit de vanligaste tillsatserna i aluminiummynten.

Platina

Den ädla metallen platina skall slutligen diskuteras. När spanjorerna hade tagit över stora delar av Sydamerika, fann de föremål tillverkade av en silverliknande metall. De kallade denna tidigare okända metall för *platina*, en diminutiv form av det spanska ordet för silver: *plata*. Platina påträffades, liksom guld, i flera flodbäddar i Sydamerika. På 1740-talet fastställde de engelska kemisterna Charles Wood och William Brownrigg att platina var ett kemiskt grundämne. Senare har man påvisat fem "släktingar" till platina. Dessa är rutenium, rhodium, palladium, osmium och iridium. De åtföljer ofta platina men i mycket låga halter.

De första platinamynten tillverkades i Ryssland under perioden 1828–1845 och med valörerna 3, 6 och 12 rubel. Vi har analyserat ett 3-rubelmynt från 1831 (se *Tabell 3*). Närvaron av den sällsynta metallen osmium (0,4%) i 3-rubelmyntet torde göra myntet mycket svårt att förfälska. Såvitt vi vet har inga andra

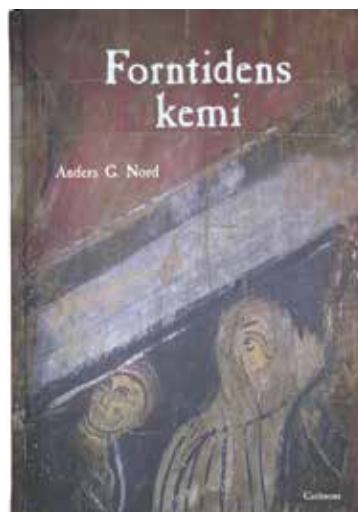
platinamynt präglats för cirkulation men däremot som jubileumsmynt. Guld finns med i samtliga analyserade mynt – möjligen avsiktligt tillsatt för att underlätta tillverkningen.

Litteratur

Craig, W. D.: *Coins of the world*, olika årgångar.

Nord, A. G. & Tronner, K.: *Analys av romerska bronsmynt. Svensk Numismatisk Tidskrift* 2020:6 s. 135–138.

BOKTIPS

Forntidens kemi

författad av Anders G. Nord har just utkommit på Carlssons Bokförlag. 214 sidor. Illustrerad. ISBN 978-91-8906-577-2.

Sjutton kapitel ägnar författaren under rubriker som exempelvis "Metoder för datering" "Metaller" "Forntidens färgämnen" "Hot mot kulturföremål ovan jord" och "Hot mot outgrävda artefakter".

Ett av kapitlen är "Forntida mynt" och myntens metallsammansättning, som inte bara är guld, silver och koppar. Anders G. Nord är välbekant för oss numismatiker. Han har publicerat ett flertal artiklar i SNT i samma ämne, myntmetaller. Och fler kommer. Boken finns i SNF:s bibliotek.

MGL

Tabell 3. Mynt av platina. Värden i viktprocent.

Platinamynt	Valör	Årtal	Pt	Au	Ag	Cu	Övriga
Ryssland	3 rubel	1831	91,0	8,3	0,3	0	Osmium 0,4
Ryssland Olympiaden i Moskva	150 rubel	1980	91,1	8,5	0,4	0	
Australien	25 dollar	1990	92,0	8,0	0	0	
Australien	25 dollar Koala	1990	86,1	13,9	0	0	

SELINS MYNTHANDEL AB

Mynt Sedlar Medaljer
Ordnar Nålmarken

Öppettider:
Vardagar 10.00 – 18.00
Hantverkargatan 8
11221 Stockholm
Tel. 08-411 50 81
kontakt@selinsmynthandel.se

ULF NORDLIND MYNTHANDEL AB

Karlavägen 46
Box 5132 • 102 43 Stockholm
Tel. 08 – 662 62 61

KÖPER • SÄLJER • BYTER
MYNT • SEDLAR
MEDALJER • ORDNAR

Lagerlista över svenska personmedaljer
och numismatisk litteratur
www.nordlindsmynt.se

Svenska Numismatiska Föreningen

Bokbutik

Numismatiska Meddelanden (NM)

- NM XXX. Tillägnade Nils Ludvig Rasmusson. 1965. 30 SEK (40)
NM XXXII:1–2. Ehrensavård, U.: *Medaljgravören Erik Lindberg 1873–1966*. 1974, 1988. 125 SEK/st (170)
NM XXXIII. Tillägnade Bengt Thordeman. 1983. 100 SEK (150)
NM XXXIV. Utgivna med anledning av SNF:s 110-årsjubileum. 1983. 100 SEK (150)
NM XXXV. *Studies in Late Anglo-Saxon Coinage*. 1990. 150 SEK (225)
NM XXXVI. Nathorst-Böös, E. & Wiséhn, I.: *Numismatiska forskare och myntsamlare i Sverige fram till 1830-talet*. 1987. 100 SEK (150)
NM XXXVII. *Festskrift till Lars O. Lagerqvist*. 1989. 50 SEK
NM XXXVIII. *Festskrift till Ulla Westermark*. 1992. 75 SEK
NM XXXIX. Tingström, B.: *Avesta Myntmuseum*. 1995. 180 SEK
NM XL. Särtryck ur *Myntningen i Sverige 995–1995* (12 delar). 1995. 10 SEK/st, alla delar 100 SEK
NM XLII. Hesse, B-O.: *Svensk Numismatisk Bibliografi intill år 1903*. 2004. 160 SEK

Smärre skrifter

4. Wallén, L.: *Riksgälden. Den svenska statsskulden 1697–1834*. 1985. 25 SEK (35)
7. Widell, M.: *Militärpolletter*. 1998. 50 SEK (100)
9. Lars O. Lagerqvists medaljfond. 1999. 50 SEK (100)
10. Carl Snoilsky. *Skalden som samlade mynt och böcker*. 2004. 50 SEK
12. Elfver, F. (red.): *Johannes Loccenius. En skrift om en lärd man i 1600-talets Sverige*. 2014. 100 SEK
13. Törngren, S.: *Mitt liv i numismatikens underbara värld*. 2010. 50 SEK (100)
14. Golabiewski Lannby, M.: *Sveriges mynthistoria – berättad i korthet*. 2022. 100 SEK (150)

Monografier

- Castenhag, L.: *England till år 927. Något om historien, mynten och kulturen*. 2022. 250 SEK (350)
Franzén, B., Hedegård, G., Svensson, R.: *Acta Monetaria Sueciae. Sveriges handlingar om mynt, priser och ädelmetaller 1164–1318*. 2020. 250 SEK (350)
Krasnobaeva, J.: *Sveonum Monumenta Vetusta. The Numismatic Collection of Elias Brenner and Pavel Grigorievich Demidov*. 2018. 250 SEK (350)
Malmer, B.: *Den Svenska Mynthistorien. Vikingatiden ca 995–1030*. KMK & SNF. 2010. 250 SEK (350)
Myntstudier. Festskrift till Kenneth Jonsson. Red.: T. Talvio & M. Wijk. 2015. 250 SEK (350)
Rundberg, J.: *Den svenska örtugsmyntningen under Kristoffer av Bayern till Sten Sture den äldre, ca 1440 till 1470-talets slut. En stampstudie*. 2005. 250 SEK (350)
— *Den svenska örtugsmyntningen under Albrekt av Mecklenburg (1364–1389). En stampstudie*. 2011. 250 SEK (350)
Svensson, R.: *Renovatio Monetæ. Brakteater och myntningspolitik i högmedeltidens Europa*. 2012. 250 SEK (350)

I samarbete med Numismatiska föreningen i Finland

- Red. Ehrnsten, F., Järvi, P., Talvio, T.: *Medeltida silvermynt. Myntning på Åbo slott*. 2022. 250 SEK (350)

Andra utgåvor än av SNF

- Appelgren, T.G.: *Förteckning över Anteliska myntsamlingens i Helsingfors svenska mynt*. Del I–III, 1908, 1906, 1936. 1 500 SEK
Golabiewski Lannby, M.: *Pengar i folkmun och mynt i seder, bruk och poesi*. 2000. 50 SEK
— *Poetiska sedlar*. 2008. 100 SEK.
— *Kung Knut Eriksson och penningarna*. 2019. 150 SEK (200)
Nordisk Numismatisk Årsskrift. Ny serie, 1. 2015. 150 SEK (250)
Widell, M.: *Valuter i brist af löspenningar*. 2022. 200 SEK

Böckerna säljs direkt hos Svenska Numismatiska Föreningen på Banérgatan 17, Stockholm
Öppettider:
se redaktionsrutan i SNT
Kan också beställas:
tel. 08–667 5598 eller
info@numismatik.se
Pris inom parentes gäller icke medlemmar i SNF. Porto tillkommer.

Ekonomiska museet – Kungliga myntkabinettet

En festdag i 450-årsjubileumsanda!

Per-Göran Carlsson berättar

LÖRDAGEN DEN 24 september 2022 kl. 11–17 var det Myntets dag på Historiska Museet och Ekonomiska museet – Kungliga myntkabinettet. Allmänheten var inbjuden att kostnadsfritt inträda, uppleva och medverka i firandet av samlingarnas 450-åriga jubileum. Således hade man putsat och fejat interiören och komponerat ett mäktigt och trevligt mångsidigt program med aktiviteter, event och presentationer som sträckte sig över dagen.

En större grupp besökare hängde på låset redan från början, säkerligen lockade av försäljningsstarten av jubileets speciella medalj i silver formgiven av Ernst Nordin och präglad i endast 75 exemplar. Undertecknad var givetvis en av de första att säkra och börja beundra denna rara minnesklenod, vars motivval är synnerligen subliment och tilltalande avseende det institutionaliserade festföremålet. En nyckelhållare med likadant motiv framstod som överkomligt alternativ.

Dagsprogrammet inleddes av museichef Cecilia von Heijne och Ulrika Bornestaf, förste antikvarie på Statens historiska museer, som berättade om samlingarnas och museets 450-åriga historia och framtid. Deras framställning fanns också upptaget under programmets eftermiddag. Det var Johan III som 1572 fann anledning att politiskt stärka Sveriges argument och hävda sin rätt gentemot Danmark/Norge till Sveriges vapenbild tre kronor. Han beordrade uppsökande, insamling och förvärv av sådana tidigare svenska historiska mynt som motivmässigt kunde dateras till

Sveriges fördel i denna granntvist. Insamlingsambitionen omfattade av bara farten även andra numismatiska sällsyntheter och symboliska klenoder som därvid bildade embryot till det som numera är museets kärnsamling. Det är för övrigt 2-öret 1572 som i modern tid valts som grafisk illustration för detta symboliska etableringsår.

Jens-Christian Moesgaard, professor i numismatik på Stockholms universitet, underhöll publiken med en fin översikt av Tre kronors-problematiken och de svenska, danska tillika norska aspekterna på rätten till emblemet tre kronorna i sig. Till sakfrågan berördes också förekommande tillämpning och förolämpning (sic) som ömsesidigt användande av lejonen ledde till under 1500-talet. En tänkvärd aspekt på detta är faktiskt om vad som illustreras på mynten, lejon eller leoparder. De är ömsom "feta", ömsom "magra" eller graciösa. Måhända är det mer en stilistisk formgivningsfråga än en heraldisk sakfråga, men båda djuren förekommer ju i dessa tider som maktsym-

bol, inte minst om man utvidgar radarn till den baltiska regionens vapenbildshistorik.

Nästa spännande tema – Hantverk i mynthusmiljö – presenterades av Anders Söderberg, arkeolog på Sigtuna Museum. Det är en fascinerande föremålsresa som bjuds av de fynd som gjorts vid utgrävningarna – flera meter rakt ner i myllan – och som omfattar epoken cirka 980–1230 och den myntning som kan knytas till mynthustomten i Sigtuna, granne till nuvarande stadshotellet. Här slogs bokstavligen vad som anses vara Sveriges första mynt under Olof Skötkonungs tid samt periodvis under de påföljande drygt 200 åren framåt. De vardagliga verktygen och fragment därav vidgar vår syn på hur detta praktiskt har hanterats. Från de första ganska primitiva och viktrelaterade präglingarna fann man snart viktstandarder som medgav räkning av penningarna.

Hela dagen, men även vid två speciella guidade turer, visade Eeva Jonsson och Adrian Klang Törnberg, antikvarier på Statens historiska museer, den så kallade Everlövs-skatten, ett omskrivet och synnerligen väl-dokumenterat skattfynd från brytningstiden vikingatid till tidig medeltid. Det är magnifikt att kunna åskåda denna försvarliga mängd mynt- och metallföremål som helt nyligen anskaffats samlingarna med understöd av ett par viktiga numismatiska stiftelser, den Svenssonska respektive Ekströmska. Det är fynd som dessa man genom dess sammanhang och större perspektiv kan utveckla och

bättre förstå geografins synergi med samhällets utveckling och bosättningsarnas roll.

Under hela dagen kunde man i museet närhelst koppla av och låta sig väl smakas av restaurang Rosengårdens utbud av lunchalternativ, samt smågott, dagen till ära i form av en speciell jubileumsbakelse. Undertecknad kan intyga att bakelsen var utsökt! För små och stora besökare kunde man också prova på myntslagning. För en liten slant fick man använda städ och minislagga för att prägla ett symboliskt "eget mynt", säkert ett minne för livet! Man erbjöd också andra familjeaktiviteter, exempelvis ett quiz, frågesport om Ekonomiska museet – Kungliga myntkabinettets samlingar.

Eftermiddagen inleddes på temat Klingande Akademi – Musikaliska medaljer – i Barockhallen, en sejour som varade hela 45 minuter. Först berättade författaren Sven Lindskog och Martin Tunefalk, antikvarie på Statens historiska museer, om de musikaliska akademimedaljerna. Samtalet levandegjordes av musik med Susanna Stern och Silja Levander, således ett samarbete med Kungliga Musikaliska Akademien. Numismatik kan vara mycket och även gränsöverskridande, njutbart i högsta grad!

Eftermiddagen fortsatte med två pass visningar av mynt och skatter i Vikingarnas värld. Florent Audy, antikvarie på Statens Historiska museer, var kunnig ciceron.

Därefter erbjöds en föreläsning och bokpresentation på temat Den

gröna näringens medaljer och belöningar – en 200-årig historia. Kjell Danell, ledamot i Kungliga Skogs- och Lantbruksuniversitetet och professor emeritus, berättade intresseväckande hur ett tioårigt stort samarbetsprojekt med flera tiotals medverkande nu resulterat i en första volym som presenterar de näringar som omfattas av en inventering av motivmedaljer och utmärkelser. Detta ska i en volym två bli en illustrerad katalog och beskrivning på sagda tema. Även detta har generöst finansierats av även de numismatiska stiftelserna. Det ska bli intressant att njuta av det färdiga resultatet när publiceringen gått i mål. Man kan hoppas att de samlarmässiga aspekterna på den information som beskrivningarna förväntas innehålla täcka in exempelvis upplagor,

vikt och diameter samt förekommande metaller och legeringar samt förekomsten av eventuella efterpräglingar eller nypräglingar. Sådan information samt om formgivare och gravörer inblandade i metallverkens tillkomst är inte endast akademisk utan även numismatisk och samlarvärdig information som vidgar intressentkretsen när storverket är färdigtgjvet.

Ekonomiska museet – Kungliga myntkabinettet har mandatet att förvalta och utveckla kunskaper om och kring de föremål som numismatik i stort handlar om. Till detta spektrum hör även segmentet historiska värdepapper som museet har betydande samlingar av. Per-Göran Carlsson, ordförande i Svenska Föreningen för historiska värdepapper, avhöll en översködlig presentation över detta

Cecilia von Heijne presenterar jubileumsmedaljen. Konstnär: Ernst Nordin.

FOTO: HANS GÖRAN NILSSON.

Kjell Danell,
Kungliga Skogs- och
Lantbruksuniversitetet.

Anders Söderberg,
Sigtuna museum.

Jens Christian Moesgaard,
Stockholms universitet.

intressanta och mångfacetterade ämnesområde. Sverige var faktiskt ett av de första länderna som juridiskt utvecklade aktiebolagsväsendet – i sann Axel Oxenstierna-anda. Ordning och reda, ibland med samverkan mellan statliga och privata intressen, utvecklade former som ledde till ökad handel, export och framställning av produkter ur de malmer som berikat Sverige i alla tider. Exempel visades även på projektbolag som finansierade slussverk och kanaler som be-

tydde mycket för Sveriges tillväxt och transportväsendets ekonomiserande. Att dessa värdepapper var utställda i tidens klingande mynt, dokumenten undertecknade av tidens storheter, ofta konterfejade på medaljer gör studiet av sådana dokument synnerligen mångsidigt och givande.

Att i Sverige den palmstruchska banken var Europas första sedelutgivande bank skänker också perspektiv på den framåtanda och entreprenöriella energi som tidens ledare

visade handlingskraft med. Som slutkläm fick publiken åskåda den största sedelnominalen 10000 kronor från 1958 som i nästan ovikt skick utgör ett "smärre lakan" – påminnelse om kronans storhet och inflationens effekter över tiden – en passande avrundning av denna minnesvärda åminnelse dag!

FOTO: EKONOMISKA MUSEET – KUNGLIGA MYNTKABINETTET, DÄR EJ ANNAT ANGES.

Sven Lindskog och Martin Tunefalk.

Per-Göran Carlsson
Svenska Föreningen för historiska värdepapper.

Verksamhetsberättelse och årsredovisning för år 2022

avgiven av styrelsen för Svenska Numismatiska Föreningen

VERKSAMHETEN UNDER 2022 har efter Corona/Covid dessbättre successivt kunnat återgå till mer normala former. Föreningsaktiviteter har kunnat återupptas och medlemmar såväl i SNF som i andra föreningar har kunnat träffas i mer trivsamma sociala sammanhang.

Föreningens ändamål

Svenska Numismatiska Föreningen är ett vetenskapligt samfund, som har till ändamål att stödja och främja den numismatiska forskningen i Sverige, i första hand genom att utgiva eller medverka vid utgivandet av vetenskapliga arbeten i ämnet samt anordna föredrag, utställningar och visningar med numismatisk anknytning. Föreningen får även verka på annat sätt för det numismatiska intressets höjande. (Stadgarna §1a.)

Efter förslag som väcktes vid årsmötet 2022 har styrelsen under året påbörjat en översyn av föreningens stadgar och vision.

Årsmötet

Årsmötet avhölls i Göteborg 21 maj på ProfilHotels Opera. Under året avlidna medlemmar hedrades med en tyst minut,

Bernt Thelin och Ingemar Svenson valdes till ordförande respektive sekreterare för att leda årsmötet.

Olle Cederholm hade meddelat valberedningen att han ville lämna sin styrelseplats och Ingemar Svenson hade meddelat att han inte stod till förfogande för en ny treårsperiod.

På förslag av valberedningen valdes Bo Gustavsson och Jens Christian Moesgaard till ordinarie ledamöter för en period om tre år och Christer

Sandahl ordinarie ledamot (fyllnadsval) under ett år. Till suppleanter valdes Ingemar Svenson, Bengt Granath, Lars Eriksson och Bengt Larsson; alla enligt stadgarna på ett år.

Styrelsen har efter konstituerande sammanträde fått följande sammansättning:

Ordinarie ledamöter:

Curt Ekström, ordförande
 Ronny Jansson, vice ordförande, klubbmästare
 Bo Gustavsson, sekreterare
 Roland Falkensson, kassaförvaltare och ekonomiskt ansvarig för SNT
 Lennart Castenhag, ansvarig för föreningens hemsida
 Jens Christian Moesgaard, samordningsansvarig gentemot NNU
 Christer Sandahl

Resultaträkning	Not	2022-01-01-12-31	2021-01-01-12-31
Föreningens intäkter			
Medlemsavgifter		124 785	124 705
Bidrag		182 615	46 075
Nettoomsättning		150 388	120 110
Övriga rörelseintäkter		0	196 370
Summa föreningens intäkter		457 788	487 260
Föreningens kostnader			
Handelsvaror	2	-246 785	-108 139
Lämnade bidrag		0	-5 000
Övriga externa kostnader	3	-578 062	-483 319
Personalkostnader	4	-222 218	-235 675
Summa föreningens kostnader		-1 047 065	-832 133
Rörelseresultat		-589 277	-344 873
Finansiella poster			
Resultat från andelar i koncernföretag		7 700 000	500 000
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		24 016	0
Räntekostnader och liknande resultatposter		-267	-644
Summa finansiella poster		7 723 749	499 356
Resultat efter finansiella poster		7 134 472	154 483
Årets resultat		7 134 472	154 483
Balansräkning		2022-12-31	2021-12-31
Tillgångar			
Anläggningstillgångar			
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Inventarier, verktyg och installationer	5	2	2
Summa materiella anläggningstillgångar		2	2
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i koncernföretag	6	0	250 000
Andra långfristiga värdepappersinnehav	7	2 652 718	2 652 718
Summa finansiella anläggningstillgångar		2 652 718	2 902 718
Summa anläggningstillgångar		2 652 720	2 902 720

Omsättningstillgångar	Not	2022-12-31	2021-12-31
<i>Varulager m.m.</i>			
Färdiga varor och handelsvaror	8	188 160	32 382
Summa varulager		188 160	32 382
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Kundfordringar		53 762	57 070
Fordringar hos koncernföretag		0	500 000
Övriga fordringar		20 400	22 342
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		3 375	3 337
Summa kortfristiga fordringar		77 537	582 749
Kassa och bank			
Kassa och bank		10 205 422	2 332 715
Summa kassa och bank		10 205 422	2 332 715
Summa omsättningstillgångar		10 471 119	2 947 846
Summa tillgångar		13 123 839	5 850 566
Eget kapital och skulder		2022-12-31	2021-12-31
Eget kapital	9		
Eget kapital vid räkenskapsårets början		5 128 018	4 973 535
Årets resultat		7 134 472	154 483
Eget kapital vid räkenskapsårets slut		12 262 490	5 128 018
Långfristiga skulder			
Mottagna ej använda bidrag	10	705 261	447 761
Summa långfristiga skulder		705 261	447 761
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		19 972	12 396
Övriga skulder		12 777	144 331
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		123 339	118 060
Summa kortfristiga skulder		156 088	274 787
Summa eget kapital och skulder		13 123 839	5 850 566
Noter			
Not 1 Redovisningsprinciper			
Årsredovisningen är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd (BFNAR 2016:10) om årsredovisning i mindre företag.			
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Tillämpade avskrivningstider:		Antal år	
Inventarier, verktyg och installationer		5	
Noter till resultaträkningen		2022	2021
Not 2 Handelsvaror			
Inköp varor och material		-160	20 139
Kostnader litteratur		137 615	0
Kostnader medaljer		0	900
Tryckkostnader SNT		96 830	85 850
Legoarbeten och underentreprenörer		12 500	1 250
Summa		246 785	108 139
Not 3 Vissa övriga externa kostnader			
Redovisningstjänster		*) 97 591	*) 66 656
Revisionskostnader		58 311	62 500
Postbefordran (SNT)		48 473	50 449
Årsmöten, Föreningskvällar, Styrelsemöten		44 838	36 539
Resekostnader		6 396	34 364
Inköp numismatisk litteratur		34 899	9 873
Summa		290 508	260 381
*) Inkl. kostnader för att utarbeta årsredovisning			
Not 4 Medelantal anställda			
<i>Medelantal anställda</i>			
Medelantal anställda bygger på av föreningen betalda närvarotimmar relaterade till en normal arbetstid.			
Medelantal anställda har varit		0,50	0,50

Noter till balansräkningen		2022-12-31	2021-12-31
Not 5 Inventarier, verktyg och installationer			
Ingående anskaffningsvärden		122 062	122 062
Försäljningar, utrangeringar		0	0
Utgående anskaffningsvärden		122 062	122 062
Ingående avskrivningar		-122 062	-122 062
Återförda avskrivningar på försäljningar/utrangeringar		0	0
Utgående avskrivningar		-122 062	-122 062
Redovisat värde		0	0
Not 6 Andelar i koncernföretag			
Företag	Antal /Kapital- andel %	Redovisat värde	Redovisat värde
Organisationsnummer / Säte			
Myntauktioner i Sverige AB, 556778-8616 / Stockholm	250 100,0	250 000	250 000
		250 000	250 000
Myntauktioner i Sverige AB			
Ingående anskaffningsvärden		250 000	250 000
Försäljningar		-250 000	0
Utgående anskaffningsvärden		0	250 000
Redovisat värde		0	250 000
Not 7 Andra långfristiga värdepappersinnehav			
Ingående anskaffningsvärden		2 652 718	2 652 718
Utgående anskaffningsvärden		2 652 718	2 652 718
Redovisat värde		2 652 718	2 652 718
Marknadsvärdet per balansdagen uppgår till		8 421 298	9 186 313
Not 8 Färdiga varor och handelsvaror			
Belöningsmedaljer		180 660	24 882
Litteratur		7 500	7 500
Redovisat värde		188 160	32 382
Not 9 Eget kapital vid räkenskapsårets slut			
Åndamålsbestämda medel*		652 316	645 858
Övrigt eget kapital		11 610 173	4 482 159
Redovisat värde		12 262 489	5 128 018
*Burmesters medaljfond		163 625	163 625
Gottskriven ränta		1 636	0
Burmesters förlagsfond		235 193	235 193
Gottskriven ränta		2 352	0
Rasmussons stipendiefond		57 379	57 379
Gottskriven ränta		574	0
Lagerqvists medaljfond		189 661	189 661
Gottskriven ränta		1 896	0
Redovisat värde		652 316	645 858
Fonderna har gottskrivits ränta med 1%.			
Not 10 Långfristiga skulder			
Mottagna ej använda bidrag			
Bokprojekt SMH Vasatiden		282 000	282 000
Nedlagda kostnader SMH Vasatiden		-99 239	-99 239
Bokprojekt SNB del 2 (Hessegruppen)		200 000	200 000
Nedlagda kostnader SNB del 2		0	0
Bokprojekt Medeltida priser		65 000	65 000
Bokprojekt Privatbanksedlar		137 500	0
Bokprojekt SNF 150 år		120 000	0
Redovisat värde		705 261	447 761
Övriga noter			
Not 11 Definition av nyckeltal			
Soliditet: Justerat eget kapital i procent av balansslutning			

Suppleanter:

Ingemar Svenson, biträdande

programsekreterare

Bengt Granath, programsekreterare

Lars Eriksson

Bengt Larsson

Ansvarig utgivare, redaktör och annonsansvarig för SNT är Monica Golabiewski Lannby.

Som revisorer till nästa årsmöte valdes på förslag av valberedningen Bodil Nordin (yrkesrevisor) och Max Mitteregger (föreningsrevisor) och som revisorssuppleant Mikael Persson.

Årsmötet beslöt att till valberedning utse Johan Melin, Jan Hildemar och Per-Göran Carlsson, med Johan Melin som sammankallande. Årsavgiften för 2023 fastställdes, oförändrat, till 200 kronor, för juniorer 100 kronor och för utomlands boende 375 kronor.

Efter föredragning av verksamhetsberättelse och revisionsberättelse beslöt årsmötet att bevilja ansvarsfrihet för 2021 års förvaltning.

Belöningar

Följande personer har tilldelats utmärkelser och belöningar under 2022:

Ingemar Svenson tilldelades SNF:s förtjänstmedalj i förgyllt silver för ett föredömligt engagemang och för att i drygt tjugo år tillhandahålla en innehållsrik webbsida med information, artiklar och vitala länkar inom numismatik såväl inom som utom Sverige.

Curt Ekström tilldelades förenings förgyllda medlemsnål för ordförandeskap.

Per-Anders Berthlin tilldelades förenings förgyllda medlemsnål för 40-årigt hedersamt medlemskap.

Olle Cederholm tilldelades förenings hedersgåva, Ekorren, för planering och arbete med årsmötet 2022.

Marie Sivertzen och Fredrik Ledmyr Marell, båda Handelsbanken, tilldelades Ekorren för mångårigt samarbete.

Styrelsens arbete

Styrelsen har under 2022 hållit åtta protokollförda sammanträden (den 1 februari, 1 mars, 12 april, 21 maj, 16 juni, 18 augusti, 22 november, 14 december). Fem av mötena avhölls via Zoom som styrelsen under året börjat använda som huvudsaklig mötesform.

Föreningsaktiviteter under 2022

Svensk Numismatisk Tidskrift (SNT) utkom under året med åtta nummer.

Hemsidan (www.numismatik.se) besöktes under året 32588 gånger. (2021 38592 gånger). Hemsidan innehåller ett stort antal artiklar, nyhetsinformation och information om föreningens aktiviteter. Nya nummer av SNT publiceras ungefär en månad efter att den tryckta tidningen distribuerats.

Föreningen fick under året en förfrågan om försäljning av MISAB. Efter förhandling beslöt föreningen att sälja bolaget till ett konsortium av tidigare intressenter i bolaget. Uppgårelsen, som framgår av föreningens redovisning, innehåller en extra stor utdelning, en köpesumma samt ett samarbetsavtal fem år framåt.

Med stöd från Sven Svenssons stiftelse har föreningen under året utgett böcker av Lennart Castenhag: *England till år 927. Något om historien, mynten och kulturen*, Monica Golabiewski Lannby: *Sveriges mynthistoria berättad i korthet* och Frida Ehrnsten m.fl.: *Medeltida silvermynt – myntning på Åbo slott*. Arbetet med ytterligare böcker pågår med beräknad utgivning under 2023.

I samverkan mellan föreningen, Numismatiska Forskningsgruppen och Kungliga Myntkabinetet genomfördes ett zoom-seminarium om

vrakfynd med internationella medverkande. De inspelade föredragen är översatta till svenska, textade och upplagda på SNF:s hemsida.

Under året har föreningens policy för omsättning av förfalskningar och kopior reviderats och finns publicerad på hemsidan.

Förberedelserna för föreningens 150-årsjubileum har i stort sett slutförts och jubileumsfestligheterna genomförs 20–21 maj 2023.

Nordisk Numismatisk Union (NNU) hade möte i Reykjavik den 13–15 maj. Representanter för SNF var Curt Ekström och Roland Falkensson. Vid generalförsamlingen valdes SNF som ordförandeförening under den kommande treårsperioden och Curt Ekström övertog ordförandeklubban. Lars Eriksson valdes till kassaförvaltare för NNU:s fond, samt även senare till redaktionssekreterare och kassaförvaltare för NNU:s medlemsblad, NNUM.

Föreningsmöten med föredrag och enklare förtäring har genomförts på Banérgatan 17 i Stockholm enligt följande:

16 februari, föredrag av Gunnar Nehls: "Moderna sedlar från idé till färdigt tryck".

16 mars, föredrag av Dan Carlberg, Bengt Hemmingsson och Magnus Wijk: "Arbetet med den nya upplagan av Sveriges Mynt 1521–2021".

27 april, föredrag av Roberto Delzanno: "Sveriges Myntbok".

4 maj, föredrag av Bengt Gustaf Jonshult: "Par Bricole – ett medaljutgivande ordenssällskap av rang".

21 september, föredrag av Andreas Westermark: "Myntsamlare i det medeltida Kurdistan?".

12 oktober, föredrag av Frida Ehrnsten: "Medeltida myntskatter i Finland".

Antal enskilda medlemmar:	män 572, kvinnor 32, juniorer 2
Antal medlemmar i utlandet:	26
Antal lokala myntklubbar/föreningar:	19
Antal institutioner:	11
Summa medlemmar 2022:	662

2 november, föredrag av Svante Fischer: "Stockholm Studies in Late Roman and Early Byzantine Solidus Coinage – Presentation av en ny publikationsserie vid Numismatiska forskningsgruppen".

7 december, julfest med en mindre auktion.

Med stöd från föreningen har möten arrangerats på följande platser:

27 september i Örnsköldsvik, föredrag av Per-Göran Carlsson: "Myntmarknaden i Sverige".

6 oktober i Uppsala, föredrag av Yngve Karlsson: "Arab-sasanidiska silvermynt".

Föreningen har medverkat med bokbord på följande platser:

7 maj, Frimynt, Helsingborg.

22 maj, Myntmässan Göteborg.

2 oktober, Stockholm Numismatica.

Föreningen, representerad av Ronny Jansson, Ingemar Svenson och Andreas Westermarck har besökt Åbo i samband med releasen av boken om medeltida myntskatter i Finland.

Medlemsutveckling

Föreningen hade 662 medlemmar 31 december 2022. Antalet medlemmar ökade med 12 jämfört med 2021.

PRESSKLIPP 1869

Tiodaler upphittad

Under muddring i Kalmar hamn emellan Vedgårdsholmen och gasverket har arbetskarlen Jonas Andersson upphittat en kopparplåt, vägande 38 ½ skålp. Plåten har fem stämplar; i de fyra hörnen äro de otydliga, men i midten står X daler sölfv mnt; den är 1 fot 4 tum lång och 11 tum bred.*

Notis i Aftonbladet 28 augusti 1869

* Fyndet inlöstes med 40 riksdaler riksmünt och har inv.nr SHM-KMK 4213. Red.

MYNTTECKEN

FLINK OCH FÄRDIG, 1718.

Diameter 24 mm, vikt 4,5 g. Rutad rand. Ref.: SM 217.

Gravörer: Carl Gustaf Hartman och Zacharias Hartwig Arensburg.

FOTO: KMK/GABRIEL HILDEBRAND.

IV. Flink och Färdig

Det andra mynttecknet med ett bokstavsrimmat svenskt namn är *Flink och Färdig*. Det utkom 1718 och ersatte det föregående Wett och Wapen enligt förordningen den 6 januari 1718. Upplagan var 7 368 000. Vikten är 4,5 gram.

Flink och Färdig visar liksom det året innan utgivna nödmyntet en krigare i antik rustning. Men denna håller en lans i vänster hand och höjer liksom på det föregående ett svärd i den högra. Ingen sköld. Bakom krigaren går ett lejon med hög svansförling, maktens symbol.

Valören på fransidan visas inom en cirkel omgiven av stridsvapen som på det förra nödmyntet, men nederst ses i stället två korslagda kanoner. Ymnighetshornen har flyttats till ett på var sida om ringen. Gravörer var Carl Gustav Hartman (som utförde 48 par stampar) och Zacharias Hartwig Arensburg (50 par stampar), anställda vid Myntverket i Stockholm 1699 till 1718 respektive 1717 till 1719. Där var fortsatt Lorentz Careelberg myntmästare.

Vid Lilla Gråmunkegränd i Stockholm fanns på 1700-talet en vinkällare med namnet Flink och Färdig. På Prästgatan öppnades år 1738 en krog med samma namn men som snart flyttades till Västerlånggatan. Namnet kan tänkas ha inspirerats av mynttecknet från 1718. En gissning,

men mynttecknen levde kvar länge i människors minnen. Och hur skulle man annars komma på ett sånt namn på en krog. Vinkällarens ägarinna hette Catharina Burman. Burmanskan, som hon kallades, lär ha varit ett hår av hin onde och hade många gånger blivit ertappad med fylleri, eder och svordomar. Själva krogen åtnjöt inte heller det bästa rykte.

I myntsamlaren och skalden Carl Snoilskys dikt om nödmyntens följder för folket, "På Vernamo marknad" (1886), säger Per intet ont anande till Kersti: "Och denne krigsman, som du ser, med lejonet bredvid, så flink och färdig är kung Karl just som han drog i strid."

De efterföljande fem mynttecknen bär planeters och romerska gudars namn.

Monica Golabiewski Lannby

Referenser

Castenhag, L.: sonesgarden.se/Gamla_mynt/Karl_XII_nodmynt_dec_2009/KXII_nodmynt_dec09.html

Lindgren, T.: Några data till Zacharias Hartwig Arensburgs biografi. *NNÄ* 1943.

SM = *Sveriges mynt 1521–2021*. 2022.

Läs mer här:

SNT 2023:1 (I. Kronan), 2023:2 (II. Publica Fide), 2023:3 (III. Wett och Wapen).

LÄSTIPS

NNUM

har nu utkommit med sitt marsnummer, 2023:2. Där berättar bland annat Jos Benders om "Erik af Pommerns mønter i Nederlandene" och Jens Christian Moesgaard om "Mønter på landet i middelalderens Skåne"

NÄTNYTT

Pollettbössan

Svenska Pollettföreningens nättidning *Pollettbössan* har utkommit med nummer 66. Se deras hemsida hur man blir medlem:

www.pollett.se

HOLMASTO MYNTHANDEL

MYNT, SEDLAR, MEDALJER,
MILITARIA M.M.

Vårens auktioner
se: www.holmasto.com

Alexandersgatan 50
00100 Helsingfors, Finland
+358 9 666 500
holmasto@holmasto.com
www.holmasto.com

Strandbergs Mynthandel & Aktiesamlaren AB

Värderar, köper och säljer
mynt, ordnar, medaljer, aktiebrev,
sedlar, äldre handlingar m.m.

www.strandbergsmynt.se
info@aktiesamlaren.se

Hantverkargatan 36
11221 Stockholm
Tel. 08 - 611 01 10

MYNTMÄSSA I NORRKÖPING

LÖRDAG 2 SEPTEMBER 2023

kl. 10:00 - 15:00

STALLET

Slottsgatan 130

Mynt, Frimärken, Vykort, Antik

Ca 20 mynthandlare/utställare

ABAXA.se Mynttillbehör

Försäljning - Värdering

Arrangör:

Norrköpings Myntklubb

<http://norrkopingsmyntklubb.se>
info@norrkopingsmyntklubb.se

AUKTIONER & MÄSSOR

- 13/5 Myntkompaniet, myntauktion, Stockholm
 - 27/5 Holmasto, myntauktion, Helsingfors
 - 1/7 Sävsjö Myntklubb, myntmässa, Sävsjö
 - 12/8 Göteborgs Numismatiska Förening, myntmässa
- Hösten
- 2/9 Norrköpings Myntklubb, myntmässa
 - 30/9 MISAB, auktion 43, Stockholm
 - 1/10 Stockholm Numismatica 2023, myntmässa
 - 29/10 MØNTBØRS 2023, Copenhagen Coin Fair

Se mer här:
ingemars.se/agenda

SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN

Vuxen 200 SEK/år

Junior 100 SEK/år

Utomlands boende 375 SEK/år

Plusgiro 150007-3

Bankgiro 219-0502

info@numismatik.se

MYNTBUTIKEN I SVERIGE AB

Kyttingevägen 15
181 31 Lidingö

Tidsbokning: 08-68439200

KÖPER MYNT - MEDALJER
HEMBESÖK STOCKHOLM

Se exempel på inköpspriser:
www.myntbutiken.se

Falu-Borlänge Myntklubb

www.fb-myntklubb.se

Göteborgs Numismatiska Förening

www.gnfinfo.se

Halmstads Myntklubb

Lönnagårdsvägen 1
302 56 Halmstad

Kalmar Myntklubb

www.kalmarmyntklubb.se

Katrineholm Flen Vingåker Myntklubb

www.kfvmynt.se

Myntklubben Skilling Banco

linkopingsmyntklubb.se

Nola Myntklubb, Örnsköldsvik

www.infoom.se/nolamyntklubb

Norrköpings Myntklubb

www.norrkopingsmyntklubb.se

Numismatiska Föreningen i Hässleholm

www.myntforeningen.se

Numismatiska klubben i Uppsala

www.nku.nu

Nässjö myntklubb

n.mynt.se

Samlarklubben Numis

www.numisskelleftea.se

Sigtuna Myntklubb

www.sigtunamyntklubb.dinstudio.se

Stockholms Myntklubb

www.stockholmsmyntklubb.se

Vill även er lokala myntklubb vara medlem? Endast 200 kr i årsavgift.

Strängnäs Myntklubb

Utsiktsvägen 36
645 42 Strängnäs

Svenska Pollettföreningen

www.pollett.se

Sävsjö Myntklubb

Parallellgatan 19
576 33 Sävsjö

Södra Dalarnas Myntklubb

medlem.spray.se/sdmyntklubb

Villstadortens Myntklubb

Paradisgatan 19 D
332 32 Gislaved

Westerbergslagens Myntklubb

Flatenbergsvägen 4
777 34 Smedjebacken

Ändringar och tillägg?

Kontakta: info@numismatik.se

SNF bidrar till föredrag i numismatiska föreningar!

Om en till SNF ansluten förening vill arrangera ett föredrag på ett medlemsmöte och få bidrag från SNF skall föreningen i god tid kontakta SNF:s kansli – info@numismatik.se – med en förfrågan. Efter arrangemanget skall kvitton på kostnaderna skickas till Svenska Numismatiska Föreningen, Banérgatan 17, 115 22 Stockholm, som ombesörjer ersättningen.

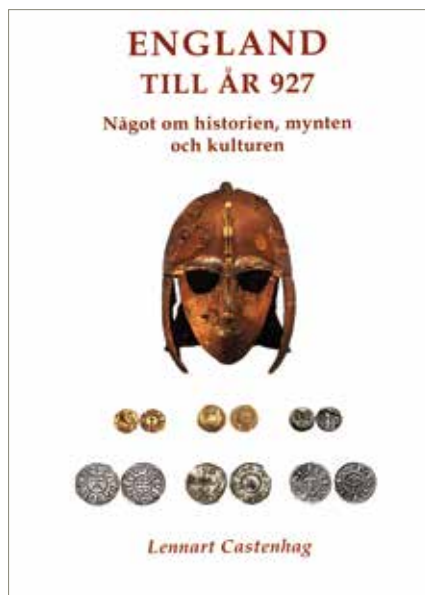
ENGLAND TILL ÅR 927

Något om historien, mynten och kulturen

Av Lennart Castenhag

Här finns berättelsen om hur mängden av anglosaxiska småriken undan för undan blev ett enat England under Æthelstan I år 927 – trots skandinaviska invasionsförsök. Vi får också ta del av hur kulturen i Britannien högst påtagligt sammanlänkades med vårt hörn av världen under en tid då Sverige ännu inte fanns.

Svenska Numismatiska Föreningen. Monografier. 2022.
Inbunden. 188 sidor.
Rikt illustrerad.
ISBN 978-91-979427-4-4.

Många kulturelement från tidig anglosaxisk tid är aktuella än i dag, som Beowulfkvädet och myten om kung Arthur, bara för att nämna några.

Intressant är att myntet penny introducerades omkring år 760. Penny skulle komma att ligga till grund för Sveriges första mynt omkring år 995.

Pris för medlemmar 250 SEK
Ordinarie pris 350 SEK
+ ev. porto
info@numismatik.se

Kallelse till SNF:s årsmöte i Uppsala 26–27 augusti 2023

Program

Lördag 26 augusti

- 09:30 Samling i Akademihotellet för en morgonfika, adress: Övre Slottsgatan 5, Uppsala
- 10:00 SNF Årsmöte, Akademihotellet
- 12:00 Lunch på William's Pub, mellan Akademihotellet och Universitetshuset
- 13:30 Ragnar Hedlund visar Uppsala universitets myntkabinett, Universitetshuset
- 14:30 Fika på Akademihotellet
- 15:00 Föredrag om polletter av Dan Carlberg och Magnus Lindell, Akademihotellet
- 16:30 Konstituerande möte, Akademihotellet
- 18:30 Gemensam middag, Domtrappkällaren

Söndag 27 augusti

- 08:30 Samling vid Akademihotellet för en bruksrunda (polletterunda) i Uppland med buss
- 09:30 Vy över Vattholma/Salsta
- 10:00 Guidning vid Dannemora gruvor
- 12:00 Österbybruk – visning av världens enda fungerande vallonsmedja med anor från 1600-talet
- 13:00 Österbybruk – lunch på Wärdshuset Gammel Tammen
- 14:30 Lövestabruk – visning av Lövestabruks Herrgård
- 16:30 Beräknad återkomst till Uppsala

Hotell

Akademihotellet – www.akademihotellet.se – är preliminärbokad för ett antal personer.

Lördag den 15 juli är dead-line för enskild bokning av dessa rum med 10 % rabatt.

Telefon 018-155190, bokningskod SNF.

Måltider

Lunch på William's Pub och middag på Domtrappkällaren är bokade på lördagen, liksom lunch på Wärdshuset Gammel Tammen i Österbybruk på söndagen.

Anmälan om deltagande i måltiderna sker till Curt Ekström (curt.ekstrom@gmail.com) senast den 28 juli.

Skarabé
Mynt & Guld AB
köper och säljer
MYNT, SEDLAR
och **MEDALJER**
Föremål från antiken

Västra Hamngatan 6
411 17 Göteborg
Tel. 031 - 135 088
skarabe@telia.com - www.skarabe.eu
Öppet: Vardagar 10-18

MYNTMÄSSA
Sävsjö Myntklubb hälsar dig
välkommen till
Kulturhuset Sävsjö
Lördag 1 juli 2023
Klockan 11.00-16.00

Ett flertal etablerade utställare
Försäljning av mynt och tillbehör
Servering
Entré 40 kronor

Kontakt: Christer Pettersson
Mobil: 070 433 82 09
E-post: christer.petterssonsavsjo@telia.com

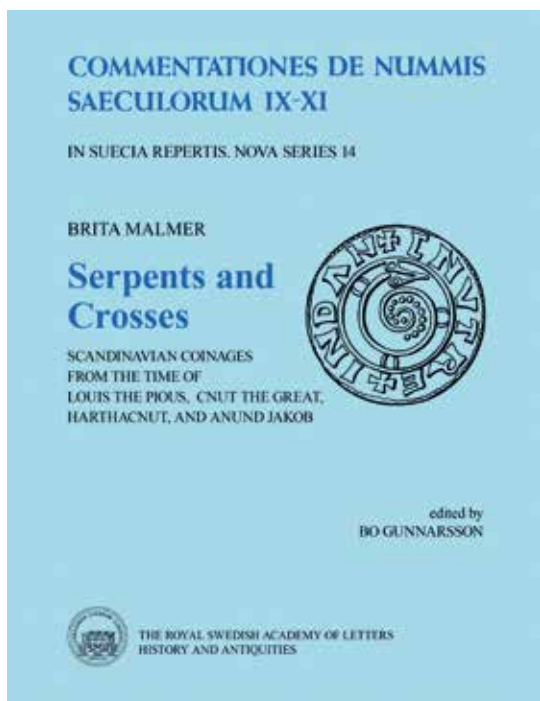
VÄLKOMMEN PÅ MYNTMÄSSA
Lördagen den 12 augusti 2023 kl. 09.30-14.00

i Dalheimers hus, Slottsskogsgatan 12 (Majorna), Göteborg.

Svenska Numismatiska Föreningen & 10-15 mynthandlare
kommer att vara representerade.

BOKNYHET!

Serpents and Crosses

Serpents and Crosses

är den postumt utgivna tredje delen i

Brita Malmers

*Corpus över skandinaviska mynt
från vikingatiden.*

Volymen på cirka 560 sidor är rikt illustrerad och omfattar i huvudsak tre delar:

Den inledande delen är en uppdatering av Malmers doktorsavhandling *Nordiska Mynt före år 1000* (1966) med inriktning på de allra tidigaste nordiska mynten präglade i Hedeby och Ribe.

En andra del utgör en fortsättning på *The Anglo-Scandinavian Coinage c. 995–1020* (1997), där de skandinaviska imitationerna av Knut den Stores engelska mynttyper *Pointed Helmet* och *Short Cross* tillsammans med några ytterligare typer presenteras.

Den avslutande delen behandlar den danska *Orm*-typen, där argument förs fram som påvisar introduktionen av en penningekonomi i Lund under 1020-talet.

Serpents and Crosses

ingår i serien *Commentationes de nummis saeculorum IX–XI in Suecia repertis. Nova series* med Kenneth Jonsson som huvudredaktör. Serien är publicerad av Kungl. Vitterhetsakademien i samarbete med Numismatiska Forskningsgruppen vid Stockholms universitet.

ISBN 978–91–88763–42–6

Boken kostar 450 SEK exklusive frakt och kan beställas via
förlaget eddy.se (<https://www.bokorder.se/>)

SVERIGES MYNTHANDLARES FÖRENING

är sedan 1973 en etablerad sammanslutning av för närvarande 22 mynthandlare. Föreningens syfte är att samordna strävanden och idéer angående mynthandels utveckling, uppmuntra vetenskaplig forskning och sprida kännedom om numismatik, samt att skapa varaktiga och vänskapliga förhållanden svenska mynthandlare emellan. Medlemmarna förbinder sig att ej saluföra förfalskade objekt i enlighet med Svenska Numismatiska Föreningens upprop.

BESO UR & ANTIK AB

Bertil Svensson
Västra Hamngatan 6
411 17 Göteborg
Tel. 031-139484
besour@telia.com
www.besour.se

CEDERHOLMS MYNTHANDEL

Stureplatsen 3
411 39 Göteborg
Tel. 076-8344684
cederholmsmynthandel@gmail.com

ROBERTO DELZANNO MYNTHANDEL

Villa Långbro – Stockholm
Tel. 0708-865008
roberto@delzanno.se
www.delzanno.se

HAMRIN & SVAHN MYNT AB

Sjöberg 1
147 91 Grödinge
Tel. 08-7326686, 070-2126455
christian.hamrin@telia.com

JOAKIMS MYNT & SEDLAR

Linnégatan 52
413 08 Göteborg
www.joakimsmyntochsedlar.se

KARLSKRONA MYNTHANDEL AB

Hantverkaregatan 37
371 35 Karlskrona
Tel. 0455-81373
lennart@mynt.nu
www.mynt.nu

RUNE LARSSON MYNTHANDEL

Stora Brogatan 14 / Box 98
501 13 Borås
Tel. 033-410315

LUNDS MYNTHANDEL

Klostergatan 5
222 22 Lund
Tel. 046-144369
butiken@lundsmynthandel.se

J. MELIN MYNT

Koltrastvägen 23
373 32 Nätraby
melinmynt@hotmail.com

MITQALCOINS

Klas Johnsson
Box 5078
141 05 Kungens kurva
info@mitqalcoins.se
Tel. 070-6101073

MYNTHANDEL SB NUMISMATICS

S. Bilis, Östermalmstorg
Box 5143
102 43 Stockholm
info@mynthandel.com
www.mynthandel.com

NILSSONS MYNTHANDEL AB

Box 12
896 21 Husum
Tel. 076-1132207
nilssonsmynthandel@hotmail.com

ULF NORDLIND MYNTHANDEL AB

Karlavägen 46 / Box 5132
102 43 Stockholm
Tel. 08-6626261
info@nordlindsmynt.se
www.nordlindsmynt.se

NUMIKON / TICALEN MYNTHANDEL

Stefan Jonasson / Ticalen Mynthandel
Stureplatsen 3
411 39 Göteborg
Tel. 073-9540868
ticalen@gmail.com

PECUNIA MM HB

Östra Mårtensgatan 19
223 61 Lund
Tel. 0705-252519
mattsson.g@telia.com

J. PEDERSEN MYNTHANDEL

Norra Strandgatan 30 / Box 1320
251 13 Helsingborg
Tel. / fax 042-122528
pedersen.mynt@telia.com
www.jpetersen.se

SELINS MYNTHANDEL AB

Hantverkargatan 8 / Box 16390
112 21 Stockholm
Tel. 08-4115081
www.selinsmynthandel.se

SKARABÉ MYNT & GULD AB

Drottninggatan 10
411 14 Göteborg
Tel. / fax 031-135088
skarabe@telia.com
www.skarabe.eu

STENENG AB

Peter Sten
Industrigatan 6
335 73 Hillerstorp
petersten@icloud.com
Tel. 070-5222036

SVENSK MYNTHANDEL

Mikael Kindahl
Badstugatan 24, Bredablick
691 32 Karlskoga
svenskmynthandel@hotmail.com
www.svenskmynthandel.se

HÅKAN WESTERLUND MYNTHANDEL

Gamla Brogatan 36
111 20 Stockholm
Tel. 08-4110807
www.hwmynt.se

AB WIJK ANTIK

Flisvägen 5
743 94 Skyttorp
Tel. 070-3680807
info@wijk.se

www.smf.com.se

MYNTAUKTION

Stockholm lördag 13 maj 2023

Olof Skötkonung
1 penning

Svartsjö 16 öre 1543

1 daler 1603

4 mark 1720

USA 1 dollar 1879 Carson City

Kina Kweichow 1 dollar 1928

Vi har kunder över hela världen och därmed mycket goda möjligheter att sälja just dina objekt.
Bättre mynt och hela samlingar mottages löpande, så att just dina objekt kan marknadsföras mer.
Kontakta oss för en förutsättningslös diskussion! Välkommen in med dina objekt!

MYNTKOMPANIET

Myntkompaniet
Svartensgatan 6
116 20 Stockholm

Tfn: 08-678 32 17

E-post: coins@myntkompaniet.se

www.philea.se

MYNTAUKTIONER

I SVERIGE AB

INLÄMNING PÅGÅR!

Just nu arbetar vi intensivt med höstens kvalitetsauktion. Redan nu har vi fått oss anförtrott ett stort antal mycket högkvalitativa och sällsynta mynt. Detta innebär att objekt som säljs på höstauktionen kommer i ett gott sällskap som bidrar till en stabil och god prisbild. Tillsammans med Stockholm Numismatica 2023 räknar vi med en mycket trevlig helg i numismatikens tecken den 30 september - 1 oktober.

Mynt som säljs på kvalitetsauktion 43 den 30 september.

Kontakta Dan Carlberg, dan.carlberg@myntauktioner.se, för en diskussion om hur vi bäst tar oss an just Dina mynt!

Myntauktioner i Sverige AB

Banérgatan 17, 115 22 Stockholm • Storgatan 10, 342 60 Moheda

E-mail: info@myntauktioner.se • Telefon: 08-410 465 65

www.myntauktioner.se

